

Олена Слободяник

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ КОМУНІКАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: МІЖКУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ

Olena Slobodianyuk

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

EXTERNAL POLITICAL COMMUNICATIONS OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS: INTERCULTURAL CONTEXT

The article deals with foreign communications of international organizations in the contemporary dimension, analyzes the programmatic principles of intercultural communications of the UN specialized agency on science, education, culture and communications of UNESCO, reveals contradictions in the organization's interaction with leading international actors, in particular, with the United States and Israel, explores UNESCO's practice on the use of cultural diplomacy tools in the field of international relations, finds prospects for intercultural communications between Ukraine and UNESCO. For Ukraine, it is important to understand the ability of the national culture to communicate with other cultures as a conceptual principle of interethnic communication, to identify and implement promising forms and directions of intercultural activity, to ensure the country's leading reputation in the world cultural space.

Keywords: foreign communications, intercultural communications, communication technologies, cultural diplomacy, UNESCO, USA, Israel, Ukraine.

Постановка проблеми. Модернізація зовнішньополітичної діяльності істотно вплинула на інструментарій міжнародної взаємодії і дипломатичної практики, на реалізацію стратегій президентських адміністрацій і урядів, зовнішньополітичних відомств і делегацій у міжнародних організаціях, на комунікації у всесвітніх форумах та конференціях політичних акторів. Зовнішньополітичні комунікації стосуються різних сфер міжнародного співробітництва, зокрема політичних, економічних, безпекових, науково-технічних, інформаційно-комунікаційних, екологічних, культурних, гуманітарних тощо, залежно від статутних і програмних документів та стратегічних проектів міжнародних організацій. До основних чинників міжкультурного співробітництва відносять «культурну дипломатію, мультикультуралізм, культурне різноманіття та культурну самобутність», які впливають на політичне формування міжнародного середовища; процеси ухвалення політичних рішень; залучення до спільних дій та просування на міжнародному рівні культурних ідей, цінностей, репутації та іміджу міжнародних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова проблема щодо використання зовнішньополітичних комунікацій у діяльності міжнародних акторів знайшла відображення в теоретичних і прикладних дослідженнях зарубіжних фахівців, що розглядали як питання взаємозв'язку інновацій і міжнародного співробітництва, так і ефективність використання комунікативних технологій конкретними державами, організаціями, неформальними об'єднаннями та громадськими інституціями. Більшість сучасних зарубіжних досліджень щодо впливу інноваційного інструментарію на зовнішні зносини вважаються міждисциплінарними, оскільки ґрунтуються на поєднанні кількох концептуальних підходів, зокрема конструктивізму, взаємозалежності та інтеграції, і представлені в наукових працях Т. Адамсона, З. Бжезинського, К. Бергера, В. Болевські, С. Гантінгтона, К. Джил, К. Дойча, М. Кастельса, І. Козимки, М. Лі, Д. Панке, Х. Славик, А. Тоффлера, І. Хеннеберг та інших фахівців з міжнародних відносин. Дослідженнями зовнішньополітичних комунікацій, зокрема і міжкультурних комунікацій, в українській науці займалися такі вітчизняні науковці, як Л. Губерський, Н. Карпчук, Л. Климанська, О. Кучмій, Н. Ларіна, Є. Макаренко, І. М'язова, М. Ожеван, В. Пількевич, Н. Піпченко, Г. Почепцов, М. Рижков, О. Розумна, Н. Сербіна, Є. Тихомирова та ін., які розглядали

проблеми нової геополітики, міжцивілізаційного і культурного діалогу, процеси європейської культурної інтеграції та європейського культурного різноманіття, стратегії модернізації зовнішньої і внутрішньої політики, міжкультурного співробітництва України тощо¹.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. На міжнародній арені відбуваються процеси комунікативної стратифікації та інформаційно-політичної диференціації, які впливають на діяльність міжнародних організацій із власними принципами комунікації, відносинами і статусом у світі. Водночас використання інноваційного комунікативного інструментарію змінює усталені уявлення про роль і можливості міжнародних організацій, а доступність і відкритість глобальної інформаційної інфраструктури дозволяє їм здійснювати відкриту політичну комунікацію для позиціонування поглядів і оцінок щодо зовнішньої політики держав, політичних керівників чи політичних інститутів. Інтенсифікація міжнародної взаємодії в глобальному вимірі викликає проблеми міжкультурного спілкування, розвитку культурного різноманіття та збереження культурної спадщини, що потребує сучасних досліджень зовнішньополітичних комунікацій тих міжнародних організацій, які спеціалізуються на міжкультурному співробітництві.

Формулювання цілей статті. Метою статті є політичний аналіз особливостей зовнішньополітичної практики спеціалізованої установи ООН з питань освіти, науки, культури, комунікації та інформації ЮНЕСКО в умовах суперечностей міжнародної взаємодії організації з провідними політичними акторами світу.

¹ Lee, M., Adamson, T. (2017). US to withdraw from UNESCO, claiming anti-Israel bias. *The Christian Science Monitor* <<https://www.csmonitor.com/USA/Foreign-Policy/2017/1013/US-to-withdraw-from-UNESCO-claiming-anti-Israel-bias>> (2018, липень, 15); Бергер, П.Л., Хантингтон, С. (2004). *Культурная динамика глобализации. Многоликая глобализация: культурное разнообразие в современном мире*. Москва: Аспект Пресс, 379; Bolewski W. (1963). *Diplomatic Processes and Cultural Variations: The Relevance of Culture in Diplomacy*. *Seton Hall University's blog* <<http://blogs.shu.edu/diplomacy/files/archives/13%2520Bolewski.pdf>> (2018, липень, 15); Валлерстайн, И. (2001). *Национальное и универсальное: возможна ли всемирная культура? Анализ мировых систем и ситуация в современном мире*. СПб: Университетская книга, 131-149; Гидденс, Э. (1999). *Последствия модернити. Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология*. Москва: Academia, 58-72; Gill, C. (2017). *Intercultural communication and considering a different perspective*. *Oxford University Press* <<https://blog.oup.com/2017/04/intercultural-communication-styles>> (2018, липень, 15); Deutsch, K.W. (1953). *Nationalism and Social Communication. An Inquiry into the Foundations of Nationality*, *Cambridge/London* <<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-531-90400-9?page=2#toc>> (2018, липень, 15); Deutsch, K.W. (1978). *The Analysis of International Relations*. Prentice Hall: PTR; Кастельс, М. (2000). *Информационная эпоха. Экономика, общество и культура*. Москва: ГУ ВШЭ, 607; Kozymka, I. (2014). *The Role of UNESCO in Sustaining Cultural Diversity*. *Palgrave MacmillanPalgrave Macmillan* <<https://www.palgrave.com/la/book/9781137366252>> (2018, липень, 15); Panke, D., Henneberg, I. (2017). *International Organizations and Foreign Policy*. *Oxford Research Encyclopedia* <<http://politics.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-443>> (2018, липень, 15); Slavik, H. (2004). *Intercultural Communication and Diplomacy*. *DiploFoundation* <<https://www.diplomacy.edu/resources/books/intercultural-communication-and-diplomacy>>. (2018, липень, 15); UNESCO in brief (2017). *Joining forces for cultural diplomacy* <http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/joining_forces_for_cultural_diplomacy/> (2018, липень, 15); Губерський, Л. Андрущенко, В. Михальченко, М. (2002). *Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світогляд. аналіз*. Київ: Знання України, 580; Макаренко, С.А., Рижков, М.М., Піпченко, Н.О., Кучмій, О.П., Ожеван, М.А. та ін. (2015). *Культурна дипломатія. Зовнішньополітичні комунікативні технології. Підручник*. Київ: Центр вільної преси, 165-172; Макаренко, С.А., Рижков, М.М., Кучмій, О.П., Фролова, О.М., та ін.. (2016). *Комунікативні тренди міжнародних відносин*. Київ: Центр вільної преси, 614; М'язова, І.Ю. (2008). *Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз): Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата філософських наук*. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Пількевич, В.О. (2011). *Співробітництво ЮНЕСКО і країн СНД (1991-2008 рр.): Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата історичних наук*. Миколаїв: Чорноморський Державний Університет імені Петра Могили; Піпченко, Н.О. (2014). *Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів*. Київ: Центр вільної преси, 332; Почепцов, Г. (2001). *Коммуникативные технологии XX века*. Москва: РЕФЛ, 352; Розумна, О. П. (2016). *Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи. аналітична доповідь*. *Національний інститут стратегічних досліджень* <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl-26841.pdf>; Макаренко, С.А. (2002). *Міжнародні інформаційні відносини*. Київ: Наша культура і наука, 475.

Концепція політики міжкультурного співробітництва ЮНЕСКО полягає у прагненні об'єднати політичні зусилля держав в рамках ідеології мультикультурного суспільства. Саме ідея універсальної участі країн-членів ЮНЕСКО в трансформаційних процесах, що мають одночасно політичний, економічний і соціокультурний виміри, визначає пріоритети міжнародної діяльності організації, які спрямовані на забезпечення міжкультурного діалогу цивілізацій, розвитку та збереження культурного розмаїття людства, на впровадження принципів культурної дипломатії в регіональних і національних програмах міжкультурного співробітництва. Наразі місія ЮНЕСКО визначається її можливостями сприяти багатосторонньому діалогу між цивілізаціями, здатністю врахувати розмаїття соціально-культурних, моральних та світоглядних традицій світової спільноти, виступати, відповідно до свого мандату, як універсальний міжнародний інтелектуальний центр для формування ідеології глобального суспільства¹.

Позитивні зміни у міжнародних відносинах на межі 80-90 рр. ХХ ст., наголошується у дослідженнях, обумовили конструктивні підходи до вирішення проблеми міжкультурного співробітництва в рамках ЮНЕСКО. Зокрема, у Світовій доповіді про культуру і розвиток «Наше творче різноманіття» (1996 г.), зважаючи на диспропорції міжкультурного співробітництва, країни-члени заохочувалися до збереження і розвитку матеріальної та духовної культурної спадщини для глибокого взаєморозуміння різних культур, до створення міжнародних стандартів у сфері міжкультурного співробітництва на основі культурного мандату ЮНЕСКО та імплементації цих стандартів на рівні національної культурної політики, законодавства і саморегулювання культурної сфери, розширення міжкультурних комунікацій. У Доповіді підкреслювалося, що в сучасній політиці значні порушення прав людини, які включали незаконне обмеження свободи культурного вираження, дискримінацію національних культур та культурних діячів, свідоме знищення матеріальної культурної спадщини, руйнування культурного різноманіття, виправдовується культурними міркуваннями. Водночас культурні права вважаються невід'ємною складовою фундаментальних прав людини, і міжнародне співтовариство має забезпечувати реальний захист культурних прав, ухваливши або доповнивши відповідні норми і принципи у різних міжнародних деклараціях та угодах. Експерти ЮНЕСКО запропонували Міжнародний Кодекс поведінки у сфері культури як основу для регулювання політики міжкультурного співробітництва, основними принципами якого є співіснування полікультурних спільнот, підтримка культурного різноманіття і збереження культурної спадщини, та сформувати Міжнародний Суд з питань порушення культурних прав як новий орган міжнародного прецедентного права та впливу на країни-порушники культурних прав².

Головні принципи політики міжкультурного співробітництва у ХХІ столітті, зазначалося у Доповіді, полягають у стратегічному розвитку культурної спадщини людства, у формуванні нової глобальної етики та глобальних духовних цінностей цивілізації, у підтримці культурної самобутності і різноманітності. Країни-члени ЮНЕСКО підтримали гуманітарне співробітництво, захист культурних прав людини та охорону культурної спадщини як пріоритети реальної глобальної політики і закликали до відкритого діалогу і безконфліктного розгляду актуальних проблем у сфері міжкультурних відносин³.

На сучасному етапі у Середньостроковій стратегії ЮНЕСКО на 2014-2021 рр. (документ 37 С 4) представлено стратегічне бачення та програмну основу діяльності організації на глобальному, регіональному та державному рівнях, а глобальними пріоритетами визначено сприяння сталому миру і справедливому та сталому розвитку. У документі йдеться про те, що «однією з сил, які полегшують рушійний розвиток, все частіше визнається культура, що у своїй багатогранності служить матрицею, що об'єднує суспільства і нації», оскільки всі суспільства стикаються з новими проблемами, що стосуються культурного різноманіття, нових форм міжкультурної комунікації і взаємодії громадськості.

¹ Макаренко, Є.А. (2002). *Міжнародні інформаційні відносини*. Київ: Наша культура і наука, 489; Макаренко, Є.А. Рижков, М.М. Кучмій, О.П., Фролова, О.М. (2017). *Міжнародна інформація: терміни і коментарі. Навчальний посібник*. Київ: Центр вільної преси. 534.

² UNESCO (1997). *Доклад ЮНЕСКО по культурі Наше культурное разнообразие*. <http://www.unesco.ru/files/publ/or1998-1999_rus.pdf>. (2018, липень, 15).

³ ЮНЕСКО (2000). *Всемирный доклад по культуре Культурное разнообразие, конфликт и плюрализм*. Москва: МАГИСТР-ПРЕСС, 416.

ЮНЕСКО, наголошується у Стратегії, прагне орієнтованого на майбутнє розуміння динамічних процесів, що швидкоплинно змінюють світ, зміцнення та утвердження загальних цінностей миру, справедливості, недискримінації та прав людини, використання нових можливостей для соціального прогресу і визначення політики у сфері освіти, науки, культури, комунікації та інформації. Одним з центральних завдань для реалізації принципу «жити разом в гармонії» в рамках взаєморозуміння і серед різноманітних в культурному відношенні спільнот, йдеться у документі, є створення сприятливого середовища і охоплення найбільш знедолених груп суспільства, таких як мігранти, інваліди та меншості, включаючи корінні народи¹.

На погляд розробників Стратегії, окрему увагу необхідно приділити збереженню та захисту культурної спадщини в цілому і боротьбі з незаконним обігом культурних цінностей, особливо у конфліктогенних регіонах. Політична дискусія в організації виявила різні підходи до розуміння політики міжкультурного співробітництва, зокрема до концепцій політики «культурного блага», прогресивного плюралізму, культурного фундаменталізму, культурної конфліктогенності, культурного різноманіття, культурної інклюзії, збереження культурної спадщини у глобалізованому світі. У них виявилися проблеми щодо можливості врахування та відображення культурного фактору в оцінках розвитку людства; впливу транснаціональних корпорацій на світовий ринок культурних продуктів та послуг; культурної ексклюзії та інклюзії; співвідношення «плюралізму культур» та «національної самобутності»; прояву «культурної несправедливості» та існування «культурного визнання»; толерантного ставлення до інших культур тощо².

Відтак ЮНЕСКО буде надавати підтримку країнам-членам за допомогою більш цілеспрямованого і далекоглядного стратегічного підходу до забезпечення фундаментальних прав і свобод з огляду на те, що доба цифрових технологій радикально змінює уявлення про свободу вираження поглядів, яка є фундаментальним правом людини і яка становить основу всіх інших цивільних свобод, забезпечує життєздатність відкритого суспільства, демократичність міжкультурних комунікацій. Для розвитку міжнародного співробітництва і отримання ефективних результатів було запропоновано створити в рамках документа 37 С / 5 Центр соціальних трансформацій і міжкультурного діалогу для розробки інноваційної політики, проведення і прогнозування соціально-культурних змін у сфері компетентності ЮНЕСКО. Новий Центр, за задумом організації, сприятиме міжкультурній взаємодії за такими стратегічними напрямками, як: зміцнення зв'язків між науковими дослідженнями і розробкою політики культурного плюралізму, враховуючи досвід Програми МОСТ; відіграватиме провідну роль щодо цілеспрямованих ініціатив з культури, науки, комунікації та інформації, які сприятимуть зміцненню міжкультурного діалогу на засадах інституційного партнерства ЮНЕСКО, в тому числі з Альянсом цивілізацій ООН, ІСЕСКО, АЛЕКСО, Радою Європи, Африканським союзом та іншими міжурядовими і міжнародними організаціями та ініціативами, та виконанням резолюції 67/104 Генеральної Асамблеї ООН про Міжнародне десятиліття зближення культур (2013-2022 рр.); виступатиме як глобальна лабораторія ідей, перспективних досліджень і прогнозування для підготовки інноваційних пропозицій щодо розробки державної політики та взаємозв'язку між дослідженнями, політикою і практикою.

ЮНЕСКО буде прагнути до розширення і створення можливостей і простору для діалогу і співпраці шляхом міжкультурних проектів, транскордонних ініціатив та міжкультурного діалогу з метою зміцнення конструктивного обміну між людьми багатьох різних культур. Центр буде також виступати в якості каталізатора щодо активізації співпраці з зовнішніми партнерами з метою зміцнення взаємодії з установами системи ООН та іншими ключовими зацікавленими сторонами на глобальному, регіональному та національному рівнях, а також дій на основі існуючих партнерських зв'язків і механізмів співробітництва³.

Упродовж багатьох років ЮНЕСКО підтримує різноманітні міжкультурні проекти, в рамках яких здійснюється аналіз динаміки взаємодії культур, результатів їх взаємовпливу та

¹ UNESCO (2013). *Medium-Term Strategy*. <<http://www.unesco.org/new/en/bureau-of-strategic-planning/resources/medium-term-strategy-c4/>>. (2018, липень, 15).

² Там само.

³ UNESCO (2013). *Medium-Term Strategy*. <<http://www.unesco.org/new/en/bureau-of-strategic-planning/resources/medium-term-strategy-c4/>>. (2018, липень, 15); UNESCO (2017). *UNESCO's Global Report 2018 «Re Shaping Cultural Policies»*. <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/single-view/news/rapport_mondial_2018_de_unesco_re_i_penser_les_politi/> (2018, липень, 15).

взаємозбагачення. Такі проекти підтвердили необхідність глибшого дослідження тривалих процесів, які можуть стати основою нового діалогу між цивілізаціями, культурами, релігіями і духовними традиціями. На рівні міжнародної організації було запропоновано розширити допомогу ЮНЕСКО країнам Африки; надавати можливості для використання міжнародної трибуни спостерігачам і асоційованим членам організації; сприяти впровадженню проектів і програм національної культурної політики, впроваджувати в міжнародну практику спеціальну програму ЮНЕСКО з культурного розвитку для взаємодії за різними напрямками міжнародних відносин; сприяти поширенню стандартів у сфері міжкультурних комунікацій¹.

Водночас зовнішньополітичні комунікації ЮНЕСКО у сфері міжкультурного співробітництва викликають гострі суперечності як у структурах самої організації, так і з боку провідних країн-членів. Так, 12 жовтня 2017 р. Державний департамент США зробив радикальну заяву про вихід з ЮНЕСКО за умови збереження постійної місії країни в якості спостерігача при цій організації. Офіційна мотивація відображала стурбованість США щодо зростаючої заборгованості цій організації, що становить майже 500 млн дол, необхідності проведення фундаментальних реформ ЮНЕСКО, а також посиленням антиізраїльської політики саме в міжкультурному контексті. Початком розбіжностей з ЮНЕСКО стало рішення Держдепартаменту США призупинити в 2011 р. щорічні внески на знак протесту проти прийняття в цю організацію неіснуючої «держави Палестина». Політична позиція Америки щодо антиізраїльської спрямованості ЮНЕСКО не вплинула на підхід країн-членів організації до близькосхідних проблем в сфері історичної спадщини і культури².

Натомість виконком ЮНЕСКО (58 країн) проголосував резолюцію, що заперечує зв'язок єврейського народу з Храмовою горою, тобто з місцем, де існували два єрусалимські храми (залишок другого храму – Стіна плачу), які є найвизначнішими святинами для іудеїв і євреїв в цілому. Фактично резолюція ЮНЕСКО була спрямована на спростування такого історичного факту, як існування головної ізраїльської святині в Єрусалимі за майже 1600 років до появи ісламу як такого і завоювання цього міста арабами. Гора представлялася ініціаторами резолюції – Єгиптом і Палестинською автономією – як місце, з якого пророк Мухаммед вознісся на небеса для спілкування з Аллахом, що було освячено побудованою пізніше мечеттю Аль-Акса. А 2015 р. ЮНЕСКО визнала Печеру єврейських патріархів в Хевроні і Гробницю матері Рахілі на кордоні Єрусалиму і Віфлеєма «частиною Палестини»³.

Згідно з процедурою США перестануть бути членом цієї організації 31 грудня 2018 р., у такий же термін і за такою ж процедурою заявив про свій вихід з ЮНЕСКО й Ізраїль. Експерти, враховуючи інтенсивну критичну реакцію міжнародних акторів на дії США як країни-засновниці ЮНЕСКО, висловлюють звинувачення на адресу особисто президента Д.Трампа щодо «нерозуміння ним міжнародних справ», «прагнення ізолювати США» тощо. Така критика, зазначається у численних публікаціях в *The New York Times*, *The Independent*, *Christian Science Monitor*, *Associated Press*, *The Atlantic* та інших виданнях, є зрозумілою, оскільки політична і фінансова вага Сполучених Штатів в цій організації була значною: свого часу Державний департамент США забезпечував своїм щорічним внеском в 82 млн дол 22% бюджету ЮНЕСКО⁴.

Фахівці підкреслюють, що США не вперше залишають спеціалізовану установу ООН, оскільки ще у 1984 р. президент Р.Рейган наполіг на виході країни з ЮНЕСКО, обґрунтувавши рішення наявністю «значної корупції» в цій організації та її «ідеологічним ухилом в бік Радянського Союзу і проти Заходу», проте у 2002 р. президент Дж.Буш-молодший повернув країну в ЮНЕСКО. Наразі, йдеться в експертних оцінках, рішення про вихід США було цілком очікуваним, оскільки

¹ UNESCO (2013). *Medium-Term Strategy*. <<http://www.unesco.org/new/en/bureau-of-strategic-planning/resources/medium-term-strategy-c4/>>. (2018, липень, 15).

² Lynch, C. (2017). U.S. to Pull Out of UNESCO, Again. *FP* <<http://foreignpolicy.com/2017/10/11/u-s-to-pull-out-of-unesco-again/>>; Israel to Withdraw from UNESCO, Following United States. <<http://foreignpolicy.com/2017/10/12/israel-to-withdraw-from-unesco-following-united-states-united-nations-palestine/>>. (2018, липень, 15).

³ Шумилин, А. (2017). «Дело не в Трампе...»: 12 октября Госдепартамент заявил о выходе США из ЮНЕСКО. *Новая Газета*. <<https://www.Novayagazeta.ru/articles/2017/10/14/74197-pochemu-ssha-poryvayut-s-yunesko>>. (2018, липень, 15).

⁴ Музалевский, Д. (2017). ООН в шоке: США объявили о выходе из ЮНЕСКО. *MK.RU* <<http://www.mk.ru/politics/2017/10/12/oon-v-shoke-ssha-obyavili-o-vykhode-iz-yunesko.html>>. (2018, липень, 15).

здійснювалося воно поетапно за схожою з часом Р.Рейгана причиною, а саме посилення вже не стільки антизахідної, скільки антиізраїльської риторики шляхом прийняття резолюцій з незмінним засудженням Ізраїлю. Проти резолюції 2016 р виступила тоді і гендиректор ЮНЕСКО І.Бокова, яку не тільки критикувало мусульманське співтовариство, представлене в цій організації, а й йшлося про прямі погрози її життю і діяльності. Команда президента США Д.Трампа зайняла чітку позицію щодо підтримки Ізраїлю, хоча в ООН, ФРН, Франції та Росії висловили жаль з приводу рішення США й Ізраїлю вийти з членів ЮНЕСКО. Зокрема, офіційний представник Генерального секретаря ООН Х.Фархан заявив, що Генеральний секретар глибоко шкодує про вихід США з ЮНЕСКО, враховуючи провідну роль, яку США грали в ЮНЕСКО з моменту її заснування. Нерозуміння рішення США та Ізраїлю про вихід з ЮНЕСКО висловив і тодішній міністр закордонних справ ФРН З.Габріель, який вважав ЮНЕСКО впливовою міжнародною організацією. Офіційний представник МЗС Франції також виступила з критикою дій США та Ізраїлю, зазначивши, що це рішення було прийнято в той момент, «коли підтримка ЮНЕСКО міжнародним співтовариством була особливо важливою». У заяві офіційного представника російського зовнішньополітичного відомства наголошувалося, що РФ поділяє «стурбованість багатьох країн надмірною політизацією ЮНЕСКО останнім часом»¹.

Що стосується позиції України, яка є членом ЮНЕСКО з 12 травня 1954 р., то держава активно співпрацює з міжнародною організацією у реалізації багатьох міжнародних програм та проектів. Так, українська ініціатива щодо використання засобів масової інформації для зміцнення миру, недопущення пропаганди війни, насильства і ненависті між народами дала поштовх до розробки і прийняття у Декларації про раси і расові забобони. Також Україна ініціювала розробку «Програми культури миру», яка стала основою переорієнтації діяльності ЮНЕСКО в напрямку зміцнення її етичної місії та ролі у формуванні психології культури миру, клімату довіри і толерантності. На 29-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО Україна запропонувала звернення до ООН з метою відзначення Міжнародного року захисту, збереження та відродження культурної спадщини, відтак 2002 р. був проголошений ООН Міжнародним роком захисту світової культурної спадщини. В умовах російської агресії проти України та незаконної окупації РФ Кримського півострова одним з пріоритетів України в ЮНЕСКО є забезпечення ефективного моніторингу з боку Організації ситуації в Криму у сфері компетенції ЮНЕСКО. За ініціативи української делегації Виконавча Рада постійно розглядає це питання та ухвалює рішення «Моніторинг ситуації в Автономній Республіці Крим (Україна)», в яких підтверджується територіальна цілісність України та визнається негативний вплив російської окупації на ситуацію на півострові у сфері компетенції ЮНЕСКО².

Висновки. Сучасна політика міжкультурних комунікацій міжнародних організацій зумовлює нові підходи до взаємодії міжнародних акторів, пошук політичних, дипломатичних, соціальних та культурних можливостей для досягнення домовленостей на всіх рівнях співробітництва, вироблення спільної позиції щодо дій у сфері міжнаціонального спілкування, в основі якого була б ідея цінності будь-якої культури і стилю життя. Для України важливим є об'єктивне осмислення здатності національної культури до комунікації з іншими культурами як концептуального принципу міжнаціонального спілкування, визначення і впровадження перспективних форм і напрямів міжкультурної діяльності, забезпечення провідної репутації країни у світовому культурному просторі.

References:

1. Berger, P.L., Khantington, S. (2004). *Kul'turnaya dinamika globalizatsii. Mnogolikaya globalizatsiya: kul'turnoye raznoobrazie v sovremennom mire*. [Cultural dynamics of globalization. Many-faced globalization: cultural diversity in the modern world]. Moscow: Aspect Press. [in Russian].
2. Bolewski W. (1963). *Diplomatic Processes and Cultural Variations: The Relevance of Culture in Diplomacy*. Seton Hall University's blog <<http://blogs.shu.edu/diplomacy/files/archives/13%2520Bolewski.pdf>> (2018, July, 15). [in English].

¹ FACENEWS.UA (2017). *В мире критикуют решение США о выходе из ЮНЕСКО*. <<https://www.facenews.ua/news/2017/378904/>>. (2018, липень, 15).

² МЗС України (2018). *Участь України у діяльності ЮНЕСКО*. <<http://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/639>>. (2018, липень, 15).

3. Castells, M. (2000). *Informatsionnaya epokha. Ekonomika, obshchestvo i kul'tura* [Information age. Economy, society and culture]. Moscow: State University Higher School of Economics. [in Russian].
4. Deutsch, K.W. (1953). *Nationalism and Social Communication. An Inquiry into the Foundations of Nationality*, Cambridge/London <<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-531-90400-9?page=2#toc>> (2018, July, 15) [in English].
5. Deutsch, K.W. (1978). *The Analysis of International Relations*. Prentice Hall: PTR; [in English].
6. FACENEWS.UA (2017). В мире критикуют решение США о выходе из ЮНЕСКО. <<https://www.facenews.ua/news/2017/378904/>>. (2018, July, 15) [in English].
7. Giddens, E. (1999). *Posledstviya moderniti. Novaya postindustrial'naya volna na Zapade: Antologiya*. [Consequences of modernity. A new post-industrial wave in the West: Anthology]. Moscow: Academia. [in Russian].
8. Gill, C. (2017). *Intercultural communication and considering a different perspective*. Oxford University Press <<https://blog.oup.com/2017/04/intercultural-communication-styles>> (2018, July, 15) [in English].
9. Gubersky, L. Andrushchenko, V. Mikhalchenko, M. (2002). *Kul'tura. Ideolohiya. Osobystist': Metodoloho-svitohlyad analiz*. [Culture. Ideology. Personality: Methodological-Worldview analysis]. Kyiv: Znannya Ukrayiny. [in Ukrainian].
10. Kozymka, I. (2014). *The Role of UNESCO in Sustaining Cultural Diversity*. Palgrave MacmillanPalgrave Macmillan <<https://www.palgrave.com/la/book/9781137366252>> (2018, July, 15) [in English].
11. Lee, M., Adamson, T. (2017). US to withdraw from UNESCO, claiming anti-Israel bias. *The Christian Science Monitor* <<https://www.csmonitor.com/USA/Foreign-Policy/2017/1013/US-to-withdraw-from-UNESCO-claiming-anti-Israel-bias>> (2018, July, 15) [in English].
12. Lynch, C. (2017). U.S. to Pull Out of UNESCO, Again. FP <<http://foreignpolicy.com/2017/10/11/u-s-to-pull-out-of-unesco-again/>>; Israel to Withdraw from UNESCO, Following United States. <<http://foreignpolicy.com/2017/10/12/israel-to-withdraw-from-unesco-following-united-states-united-nations-palestine>>. (2018, July, 15) [in English].
13. Makarenko, YE.A. (2002). *Mizhnarodni informatsiyini vidnosyny*. [International information relations]. Kyiv: Our culture and science [in Ukrainian].
14. Makarenko, YE.A., Ryzhkov, M.M., Kuchmiy, O.P., Frolova, O.M. (2016). *Komunikatyvni trendy mizhnarodnykh vidnosyn* [Communicative trends of international relations]. Kyiv: Free Press Center. [in Ukrainian].
15. Makarenko, YE.A., Ryzhkov, M.M., Pipchenko, N.O., Kuchmiy, O.P., Ozhevan, M.A. (2015). *Kul'turna dyplomatiya. Zovnishn'opolitychni komunikatyvni tekhnolohiyi. Pidruchnyk*. [Cultural diplomacy. Foreign-political communication technologies. Textbook]. Kyiv: Free Press Center. [in Ukrainian].
16. Makarenko, YE.A., Ryzhkov, M.M., Kuchmiy, O.P., Frolova, O.M. (2017). *Mizhnarodna informatsiya: terminy y komentari. Navchal'nyy posibnyk*. [International information: terms and comments. Tutorial]. Kyiv: Free Press Center. [in Ukrainian].
17. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (2018). *Uchast' Ukrayiny u diyal'nosti UNESKO*. [Participation of Ukraine in the activities of UNESCO] <<http://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/639>>. (2018, July, 15). [in Ukrainian].
18. Muzalevskiy, D. (2017). *OON v shoke: SSHA ob'yavili o vykhode iz UNESKO*. [The United Nations is shocked: the United States announced its withdrawal from UNESCO]. *MK.RU* <<http://www.mk.ru/politics/2017/10/12/oon-v-shoke-ssha-obyavili-o-vykhode-iz-yunesko.html>>. (2018, July, 15). [in Russian].
19. Myazova, I.U. (2008). *Mizhkul'turna komunikatsiya: zmist, sutnist' ta osoblyvosti proyavu (sotsial'no-filosofs'kyi analiz): Dysertatsiya na zdobuttya haukovoho stupenyu kandydata filsofs'kykh nauk*. [Intercultural communication: content, essence and features of the manifestation (socio-philosophical analysis): Thesis for obtaining the degree of a candidate of philosophical sciences]. Kyiv: Kyiv Taras Shevchenko National University. [in Ukrainian].
20. Panke, D., Henneberg, I. (2017). *International Organizations and Foreign Policy*. Oxford Research Encyclopedia <<http://politics.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-443>> (2018, July, 15) [in English].
21. Pil'kevych, V.O. (2011). *Spivrobitnytstvo UNESKO i krayin SND (1991-2008 rr.): Dysertatsiya na zdobuttya haukovoho stupenyu kandydata istorychnykh nauk*. [Cooperation between UNESCO and the CIS countries (1991-2008): Thesis for obtaining a degree in Candidate of Historical Sciences]. Mykolayiv: Chornomors'kyi Derzhavnyy Universytet imeni Petra Mohyly. [in Ukrainian].
22. Pipchenko, N.O. (2014). *Sotsial'ni media u strukturi zovnishn'oyi polityky providnykh mizhnarodnykh aktoriv*. [Social media in the structure of foreign policy of leading international actors]. Kyiv: Free Press Center. [in Ukrainian].
23. Pocheptsov, G. (2001). *Kommunikativnyye tekhnologii KHKH veka*. [Communicative technologies of the twentieth century]. Moscow: REFL. [in Russian].
24. Rozumna, O. P. (2016). *Kul'turna dyplomatiya Ukrayiny: stan, problemy, perspektyvy. analitychna dopovid'*. [in Ukrainian]. *Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'* [National Institute for Strategic Studies]. <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl-26841.pdf>. (2018, July, 15). [in Ukrainian].
25. Shumilin, A. (2017). «Delo ne v Trampe...»: 12 oktyabrya Gosdepartament zayavil o vykhode SSHA iz UNESKO. ["It's not in Trump ...": On October 12, the State Department announced the US withdrawal from UNESCO].

- Novaya Gazeta*. [New Newspaper]. <<https://www.Novayagazeta.ru/articles/2017/10/14/74197-pochemu-ssha-poryvayut-s-yunesko>>. (2018, July, 15). [in Russian].
26. Slavik, H. (2004). *Intercultural Communication and Diplomacy*. DiploFoundation <<https://www.diplomacy.edu/resources/books/intercultural-communication-and-diplomacy>>. (2018, July, 15) [in English].
27. UNESCO (1997). *Doklad UNESKO po kul'ture Nashe kul'turnoye raznoobraziye*. [UNESCO Cultural Report Our cultural diversity]. <http://www.unesco.ru/files/publ/or1998-1999_rus.pdf>. (2018, July, 15). [in Russian].
28. UNESCO (2013). *Medium-Term Strategy*. <<http://www.unesco.org/new/en/bureau-of-strategic-planning/resources/medium-term-strategy-c4/>>. (2018, July, 15) [in English].
29. UNESCO (2017). *UNESCO's Global Report 2018 «Re Shaping Cultural Policies»*. <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/single-view/news/rapport_mondial_2018_de_unesco_re_i_penser_les_politi/> (2018, July, 15) [in English].
30. UNESCO in brief (2017). *Joining forces for cultural diplomacy* <http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/joining_forces_for_cultural_diplomacy/> (2018, July, 15) [in English].
31. UNESCO (2000). *Vsemirnyy doklad po kul'ture Kul'turnoye raznoobraziye, konflikt i plyuralizm* [World Cultural Report Cultural Diversity, Conflict and Pluralism]. Moscow: MAGISTR-PRESS. [in Russian].
32. Wallerstein, I. (2001). *Natsional'noye i universal'noye: vozmozhna li vseмирnaya kul'tura? Analiz mirovykh sistem i situatsiya v sovremennom mire*. [National and universal: is the world culture possible? Analysis of world systems and the situation in the modern world]. St. Petersburg: University Book. [in Russian].